

Page: 16

Reach: 49000

Country: SLOVENIA

Size: 1029 cm2

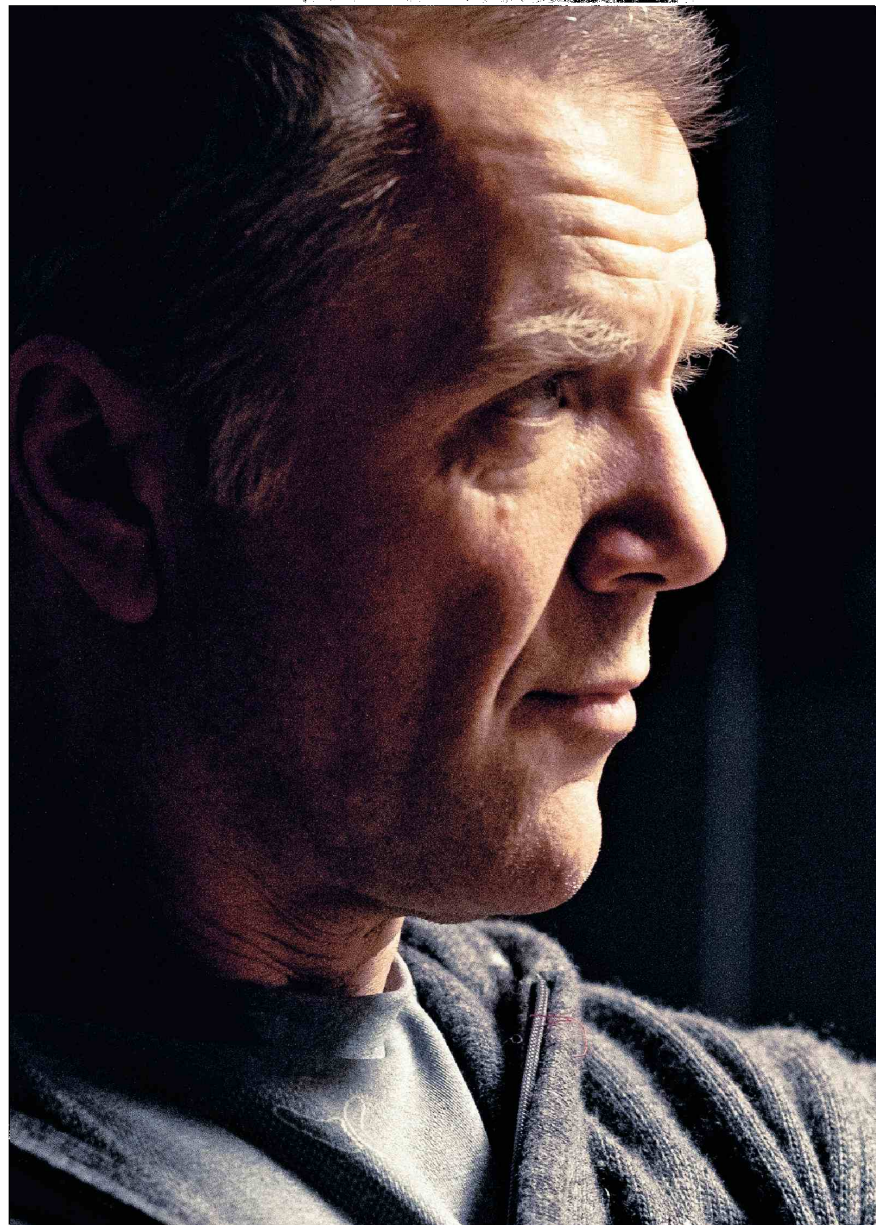
1 / 2

Branko Završan

BRANKO ZAVRŠAN, IGRALEC, PO NOVEM TUDI VOZNIK KAMIONA – JUNAK ITALIJANSKEGA FILMA TIR, ZMAGOVALCA RIMA

Marjana Vovk; foto: Miran Juršič

Ne ustreza stereotipu o vozniku kamiona. Čeprav tehnično to zdaj je. Za film TIR italijanskega režiserja Alberta Fasula je namreč opravil izpit za tovornjak in poklicno kvalifikacijo za voznike tovornjaka. Za film se je tudi dejansko zaposlil pri prevozniskem podjetju in tri mesece prevažal živila po Evropi. Vmes pa je nastajal dokumentaristično posnet igrani film, ki pripoveduje osebno zgodbo voznika Branka in je navdušil žirijo filmskega festivala v Rimu, da mu je podelila glavno nagrado. Branko Završan, igravec, zaposlen v SLG Celje, ki smo ga nazadnje gledali v filmu Adria Blues, v spominu pa nam bo vsekakor ostal z avtorsko predstavo Senca tvojega psa s šansoni Jacquesa Brela, scenarist, koreograf, režiser, sam svoj mojster, voznik tovornjaka ... in še so stvari, ki ga v življenju čakajo, je prepričan.

■ Ste res naredili izpit za voznika tovornjaka samo zaradi tega filma?

“Ja, ja! Rad vozim, zato to ni bil problem. Strah me je bilo le tega, ali bom opravil izpit v roku, ker je Alberto želel junija že snemati, jaz pa sem vlogo dobil maja. V avtošoli sem povedal, zakaj izpit potrebujem v enem mesecu, a so rekli, da to verjetno vscceno ne bo šlo. Ampak očitno imam čut za kamion, to je priznal tudi inštruktor in mi rekel, da mi lahko marsikateri mlajši kandi-

dati samo zavidajo. (smeh) Pa smo vse zrihtali v roku!

■ Zakaj ste bili pripravljeni sprejeti to vlogo in zanjo narediti izpit?

“Ker film govori o eksploataciji. Če gre za socialno temo, to absolutno moram sprejeti.

■ Naredili ste izpit in takoj začeli snemati. Kaj pa praksa?

“To je pa to ... Pri tem filmu ne gre le za skok v novo vlogo, ampak tudi za skok v nov poklic. In to čez noč. Takoj smo se obnašali, kot da

Branko vozi kamion že 12 let, in vse zahteve, avtomatizme, ki naj bi jih šofer imel, sem moral osvojiti takoj. Kar se vožnje tiče, pa moram priznati, da smo imeli veliko srečo. Npr. telefon je zvonil ravno v najbolj kočljivih trenutkih, ko sem prehitaval, ko je bila kaka "frka" – to je bilo za Alberta najbolj filmično, jaz pa sem moral igrati in voziti. Pa kliče Branka takrat žena in sprašuje, kaj bo naredil s sinom, najbolj žgoča tema v filmu, za katero pa ne

vem, da bo v točno tistem trenutku, ker Alberto brez moje vednosti pošlje Lučki (Počkaj, Brankova filmska in resnična žena, op. p.) sms, kdaj naj pokliče in katero temo načene. Nismo pa imeli dialogov, vse je bila improvizacija. Scenarij je sicer bil napisan in zadnja verzija filma mu je, po nekem čudežu, prišla zelo blizu.

■ Za kakšen film torej sploh gre? Ni ne igrani ne dokumentarni, nekakšen hibrid.

Page: 16

Reach: 49000

Country: SLOVENIA

Size: 1029 cm2

2 / 2

“ Nekateri temu pravijo doku-drama, jaz pa pravim, da je to igrani film, ker je improviziran. Saj kdaj vdre tudi naše zasebno življenje vanj, a teme so umetne, izmišljene, kreirane. Sicer pa: kaj je resnica? To je zelo široko polje. Je resnica danost ali neka kreacija? Hočem reči: to je bil zelo zahteven in zoprni projekt, ker je bilo treba zdržati cel kup stvari. Najtežje je bilo to, da sem bil ves čas med dvema kladvoma, med filmom, ki ima določene potrebe, in firmo, ki me je zaposlila, za katero sem prevzel odgovornost za kamion, vreden 250 tisoč evrov. Film potrebuje svoj čas, to pa pomeni zamujanje in izgubo za podjetje, ki me je zaposlilo. Mirno bi me lahko hitro odslovili. Poleg tega sem pa še jaz malo maničen glede odgovornosti in krivde. Če mi nekdo nekaj zaupa, tega ne smem izdati. Meni pa sta zaupala tako podjetje kot Alberto, tako da sem bil res ves čas v precepu.

■ **TIR ste snemali tri mesece in vi ste ves ta čas res vozili kamion po Evropi in razvažali krompir, paradižnik, jabolka?**

“ Ja. Verjetno se tega res ne bi lotil čisto vsak igralec. Še vedno pa upam, da bi jih bilo veliko. To je namreč ideja, ki jo je nujno treba konkretizirati, o izkoriščanju je treba govoriti. Če ne bomo, potem me je strah, kam gremo. Nisem ravno navdušen nad današnjo Evropo in Slovenijo z vsem tem govnom kapitala, ki nam teče za vrat, nam teži in smrdi, ter vsemi temi slepili, ki se jih gremo. Ne govorim o konkretni politiki, ampak o tradiciji teh sto in še nekaj let molče, profitiranja na račun drugih. In da se pustimo prepričati, da imamo strašno svobodo odločanja, v resnici pa ni tako. Tudi ne verjamem reku “pomagaj si sam in bog ti bo pomagal”. Se bojim, da se je bog malo ustrašil, si nataknil sončna očala, da ga ne bi kdo prepoznal.

■ **Mislite, da lahko film, kot je TIR, res kaj spremeni?**

“ Ja! Morda se bo nekdo nekoč v nekem trenutku spomnil na ta film in ravnal drugače: morda ne bo zaklel, ko bo kamion pred njim prehitel drugega. Umetnost svet spreminja po mikrončkih. Če bo zaradi desetih mojih predstav nekoč v življenju kakšen človek, ki jih je videl, svojo skodelico kave prijel drugače in imel o tem zavest, je to že neka sprememba. Vse drugo bi bilo pretenciozno. In tudi verjamem v učinek metulja, da lahko npr. minimalna gesta sproži revolucijo. Zato tudi to delam in skušam vztrajati v neki svoji usmeritvi.

■ **Vi ste bili 30 let na svobodi, potem pa ste pred tremi leti sprejeli zaposlitev v SLG Celje. Kako to?**

“ Ker še nikoli nisem bil zaposlen, me je zanimalo, kako je. In imel sem iluzijo, da bom tako malo počival, a sem se uštel, me kar s pridom izkoristijo. (smeh)

■ **Še kdaj svoboda?**

“ Morda. Za zdaj mi je v Celju super, ko mi pa ne bo več, se bo zame zopet začelo neko novo obdobje.

■ **In zdaj imate še en rezerven poklic: tovarnjakar!**

“ (smeh) Ja, če ne bi šlo drugače, bi lahko počel tudi to. Saj sem v življenju počel že marsikaj manj privlačnega. Deset let sem živel v Parizu, kjer je težko preživeti. Leta sem čakal, da me bo kdo odkril. (smeh) Vmes pa sem za preživetje počel marsikaj: obnavljal stanovanja, delal pohištvo, pobiral les po cesti ... Tam je vsak večer kosovni odvoz, tako da lahko dobiš zastoj vse, kar potrebuješ: nabereš stvari kot v trgovini, vzameš izvijač, žago, brusni papir in iz tega narediš hudiča in pol! Da odgovorim: ne bi šel v kamion, če ne bi bilo treba. Čeprav ima neke vrste čar, ponuja neko lažno svobodo. Ampak da bi zapustil družino – pa čeprav je to samo Lučka –, jo videl enkrat na štiri, pet tednov ...

■ **Tako kot med snemanjem TIR-a. Da ste igralec, sta vedela le lastnik in direktor podjetja. Kako to, da sta se**

sploh strinjala s snemanjem pri njih, saj podjetje ni ravno prikazano v najboljši luči?

“ Lastnik ima še vedno dušo šoferja, ta svet razume in mu je včasih neprijetno, ker je sam postal del mašinerije, ki delavce sili v položaj, kakršen je. Opravičuje se s tem, da ga v to sili trg. In mislim, da je računal na dobro propagando. Na koncu sta se z režiserjem razšla, ker se ni strinjal z uporabo nekaterih posnetkov (zaradi kršenja zakonov), zato smo iz filma izbrisali vse logotipe podjetja. Ustrašil se je.

■ **Tudi vaš sovoznik oz. soigralec Marijan Šestak ni vedel, da ste igralec?**

“ Ne, ni, ampak se mu je vmes posvetilo. Enkrat, ko je imel na trajektu malo preveč časa, je poguglal moje ime in počasi mu je bilo jasno. Ampak sva bila že toliko časa skupaj na poti, da ni bilo nobenega problema. On je božji dar! Z režiserjem sva mu zelo hvaležna, da je sploh sprejel novince pod svoje okrilje, saj sem mu kvaril povprečje – on kot stari kamionski maček slovi po tem, da je vedno točen, z nama v kabini pa je vedno zamujal. In v dveh urah se je navadil na kamero. Jaz sem mu seveda sugeriral nekatere stvari, vodil dialog, saj sva imela “zelene teme”, nisem se pa smel izdati, da sem igralec.

■ **Zgodbe, ki jih Maki pripoveduje v filmu, so dejansko njegove?**

“ Seveda. Kar se njega tiče, ni bilo scenarija, pravzaprav je bil on tisti, ki je vplival nanj, delal zgodbo. Pa tudi pri meni so se nekatere stvari dogajale spontano, milijon stvari se nam je zgodilo, a na koncu se je režiser odločil in v film strnil intimno zgodbo tovarnjakarja Branka. A vsak človek, ki smo ga srečali, je nekaj dodal. S tovarnjakarji se srečuješ v glavnem pri natovarjanju in raztovarjanju in na parkiriščih. Tam je luštno, vsak privleče svoj lonček in skupaj kuhamo. No, vzhodnjaki se velikokrat grupiramo skupaj, verjetno zato, ker smo mi ti “lubadarji”, ki zahodnjakom odžiramo kruh in smo krivi za dampinške

cene, zato nas velikokrat šikanirajo in sprašujejo, zakaj sprejemamo polovične plače. A to ni nič novega, vzhodnjaki s tem še vedno zaslužijo več kot doma. Ja, tega šikaniranja je veliko.

■ **Zakaj pa tega ni v filmu?**

“ Ker je Alberto želel, da v osnovi kamera sploh ne gre iz kabine. Večina filma je res posneta v kabini ali iz nje, le nekajkrat gremo izven kamiona. In ni drugih karakterjev, še celo prostitutko, ki je bila zelo tehta tema, smo vrgli ven. In tudi Lučko se samo sliši. Le šofer in njegova zgodba ...

■ **Snemali ste tri mesece. To mora biti ogromno materiala.**

“ Uporabnega materiala je čez 90 ur. Iz tega so morali izbrati 90 minut. Za ogromno stvari nam je bilo na začetku hudo, da so morale frčati ven. Ampak zakaj bi jokali, tako je pri filmih.

■ **Se vam je na poti zgodila kakšna nesreča, ste bili v kakšni nevarnosti?**

“ Na srečo ne. Enkrat me je zaradi preutrujenosti obšla slabost, kaj hujšega pa ni bilo. Se pa dnevno dogaja, da se s kamionom „zaplezaš“ v kakšno ozko ulico, da moraš potem obračati po milimetrih.

■ **In koliko kazni ste nabrali?**

“ Eno prekoračena hitrost. Ne, še enkrat sem nekaj plačeval, samo se ne spomnim, kaj že. Dve, torej.

■ **Očitno ste previden voznik.**

“ Ja, v avtu sem res. Na motorju pa kdaj tudi ne. Je tako nesrečen, če mora voziti samo 50 na uro. (smeh)

■ **Kakšni pa so vozniki kamiona? Držijo naši stereotipi o njih?**

“ Težko bi posploševal, kakšni so, ker so zelo različni.

■ **Ampak vi ste razbili mit o kamionarjih kot zavaljenih, težaških, grobih mačih.**

“ (smeh) Morda. Pravzaprav je Lučka tista, ki je bolj razbijala stereotipe, in sicer o mami, ki se samo razdaja. Ona se v filmu namreč jezi, zakaj hočem sinu kupiti stanovanje, ne da bi se posvetoval z njo. Ni tipična mama, ki si trga s telesa, da daje otrokom. In mimogrede: tudi Branko Završan ni vedno nežen in topel. Imam tudi drugo plat. (smeh)

